

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

نظریه پردازی درباره ارتباطات میان فرهنگی

ویراستار انگلیسی:
ویلیام بی. گادیکانست

(جلد اول)

ترجمه:
دکتر حسن بشیر و همکاران

انتشارات
دانشگاه امام صادق علیه السلام

عنوان: نظریه پردازی درباره ارتباطات میان فرهنگی (جلد اول)

ویراستار انگلیسی: ویلیام بی. گادیکانست

ترجمه: دکتر حسن بشیر و همکاران

ناشر: دانشگاه امام صادق علیه السلام

صفحه آرا، ویراستار و طراح جلد: محمد روشنی

نمایه ساز و ناظر نسخه پردازی و چاپ: رضا دیبا

چاپ و صحافی: مجتمع چاپ و صحافی برتر

چاپ اول: ۱۳۹۶

قیمت: ۲۴۰/۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۵۷۳-۴

تهران: بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه السلام

صندوق پستی ۱۵۹-۱۴۶۵۵ • کد پستی: ۰۱۴۶۵۹۴۳۶۸۱ • تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲

E-mail: press@isu.ac.ir • www.ketabesadiq.ir

سرشناسه: گادیکانست، ویلیام بی

عنوان و نام پدیدآور: نظریه پردازی درباره ارتباطات میان فرهنگی / ویراستار انگلیسی: ویلیام بی. گادیکانست؛ ترجمه: حسن بشیر و همکاران

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۲ جلد

شابک ج ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۵۷۳-۴

شابک ج ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۵۷۴-۱

شناسه افزوده: بشیر، حسن، ۱۳۳۳- مترجم

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)

شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۸۶۱۳۵

تمام حقوق محفوظ است، هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی باشد.
این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست مطالب

۱۳	.....	مقدمه مترجم
۱۹	.....	پیشگفتار تدوین‌گر کتاب
۲۳	.....	درباره ویراستار و همکاران
۳۳	.....	بخش اول: مقدمه
۳۵	.....	فصل اول: مقدمه‌ای بر نظریه‌پردازی درباره ارتباطات میان فرهنگی
۳۸	.....	نظریه‌هایی که فرهنگ و ارتباطات را در هم ادغام کرده‌اند
۳۹	.....	نظریه‌سازه‌گرا
۴۰	.....	مدیریت هماهنگ معنی
۴۱	.....	ارتباطات فرهنگی
۴۲	.....	نظریه‌های تفاوت‌های فرهنگی در ارتباطات
۴۳	.....	ابعاد مربوط به تفاوت‌های فرهنگی ارائه شده توسط هافستد
۴۶	.....	نظریه چهره - مذاکره
۴۷	.....	نظریه محدودیت‌های مکالمه
۴۸	.....	نظریه نقض انتظارات (پیش‌بینی)
۴۹	.....	نظریه‌های متمرکز بر پیامدهای مؤثر
۴۹	.....	هم‌گرایی فرهنگی

۵۰	مدیریت اضطراب/ عدم قطعیت
۵۲	تصمیم‌گیری مؤثر
۵۳	نظریه جامع ارتباطات بین‌قومی
۵۵	نظریه‌های متمرکز بر همسازی یا انطباق
۵۵	همسازی ارتباطات
۵۷	انطباق بین‌فرهنگی
۵۸	نظریه هم‌فرهنگی
۵۹	نظریه‌های متمرکز بر هویت - مذاکره یا مدیریت
۶۰	هویت فرهنگی
۶۱	مدیریت هویت
۶۲	مذاکره درباره هویت
۶۳	نظریه ارتباطاتی هویت
۶۵	نظریه‌های متمرکز بر شبکه‌های ارتباطاتی
۶۵	شبکه‌ها و نظریه توانش ارتباطاتی در رابطه با گروه غیرخودی
۶۶	شبکه‌های درون‌فرهنگی در برابر شبکه‌های میان‌فرهنگی
۶۷	شبکه‌ها و فرهنگ‌پذیری
۶۸	نظریه‌های متمرکز بر فرهنگ‌پذیری و سازگاری
۶۸	انطباق بین‌فرهنگی
۷۰	مدل فرهنگ‌پذیری تعاملی
۷۱	مدیریت اضطراب/ عدم قطعیت
۷۳	همسان‌سازی، انحراف و ازخودبیگانگی
۷۴	نظریه طرح‌واره‌ای انطباق
۷۵	نتیجه‌گیری
۷۸	پی‌نوشت‌ها
۸۱	منابع
۸۶	یادداشت‌ها

بخش دوم: نظریه‌های ترکیبی فرهنگ و ارتباطات ۹۳

فصل دوم: مدیریت هماهنگ‌کننده معنا ۹۵

۹۹	ملاقاتی بین آمریکایی‌های مرکزی و شمالی
۱۰۰	دوگانه اخلاقی تروریسم
۱۰۲	برخی بازتاب‌ها در مورد این رویدادهای ارتباطی
۱۰۳	CMM به‌عنوان یک نظریه تفسیری

فهرست مطالب □ ۷

۱۰۹.....	بعد انتقادی CMM
۱۱۴.....	CMM به عنوان یک نظریه کاربردی
۱۱۹.....	فراتر از الگوهای فرهنگی ارتباطات
۱۲۰.....	سهام (CMM) در خلق جهان اجتماعی بهتر
۱۲۲.....	هماهنگی
۱۲۲.....	مدیریت معنا: انسجام و رمز و راز
۱۲۳.....	تعهدات ارزشی
۱۲۴.....	پیامدها برای دگرگونی مداوم نظریه ارتباطات
۱۲۴.....	به سوی نوعی بلاغت بازسازی متنی
۱۲۵.....	به سوی مهارت‌های ارتباطی قابل تحول
۱۲۶.....	مطالعه چه آثاری
۱۲۷.....	نتیجه‌گیری
۱۲۷.....	پی‌نوشت‌ها
۱۲۸.....	منابع
۱۲۹.....	یادداشت‌ها
۱۳۱.....	فصل سوم: نظریه رمزگان گفتار
۱۳۲.....	پیشینه نظریه رمزگان گفتار
۱۳۲.....	سه ویژگی تعیین‌کننده نظریه رمزگان گفتار
۱۳۴.....	مفهوم رمزگان در نظریه رمزگان گفتار
۱۳۵.....	شش گزاره نظریه رمزگان گفتار
۱۴۶.....	پاسخ به انتقادات منتشره از نظریه رمزگان گفتار
۱۴۸.....	نتیجه‌گیری
۱۴۹.....	منابع
۱۵۲.....	یادداشت‌ها
۱۵۳.....	بخش سوم: نظریه‌های متمرکز بر تغییرپذیری بین فرهنگی در ارتباطات
۱۵۵.....	فصل چهارم: ماتریس: یک نظریه وجهه - مذاکره به روز شده
۱۵۶.....	تنوری چهره - مذاکره تعارضی: فرضیات اصلی
۱۵۶.....	نگرانی‌های چهره و تعارضات میان فرهنگی
۱۵۹.....	فرضیه‌های نظریه
۱۶۰.....	ماتریس چهره: طبقه‌بندی اصلی
۱۶۰.....	جهت‌گیری‌های وجهه / نگرانی‌ها و ابعاد ارزش‌های فرهنگی
۱۶۴.....	تحركات چهره یا الگوهای حرکتی چهره

۱۶۷	استراتژی‌های تعاملی و جبهه‌سازی
۱۷۲	سبک‌های ارتباطی تعارضی
۱۷۴	حوزه‌های محتوای و جبهه
۱۷۷	سطح فرهنگی
۱۷۷	پیشنهادات نظری
۱۷۷	فرضیات سطح فرهنگی
۱۷۹	گزاره‌های سطح فرهنگی
۱۸۰	توضیحات نظری در سطح فردی
۱۸۰	فرضیات سطح فردی
۱۸۲	گزاره‌های سطح فرهنگی
۱۸۳	تبیین رابطه‌ای و موقعیتی
۱۸۳	فرضیات رابطه‌ای و موقعیتی
۱۸۵	گزاره‌های سطح رابطه‌ای و موقعیتی
۱۸۵	گزاره‌های سطح موقعیتی
۱۸۶	نظریه چهره - مذاکره تعارضی: موضوعات و مسیرهای تحقیقی
۱۸۶	تحقیقات احساسات و جبهه‌سازی
۱۸۷	تحقیقات موقعیتی و جبهه‌سازی
۱۸۸	تحقیقات حرکات و جبهه‌سازی
۱۸۹	منابع
۱۹۱	یادداشت‌ها
۱۹۳	فصل پنجم: نظریه محدودیت‌های مکالمه فرهنگ - مبنا
۱۹۳	تحلیل‌هایی در سطح فردی و فرهنگ
۱۹۴	مسئله تبیین‌های هنجار - محور
۱۹۷	رویکرد اهداف به تعامل اجتماعی
۲۰۰	گذر از دو بعد توانش ارتباطات بین فردی: موانع مکالمه‌ای فرهنگ - مبنا
۲۰۲	محتوای موانع مکالمه‌ای
۲۰۴	مسئله این است که چگونه متناسب و چگونه مؤثر باشیم
۲۰۹	تغییرپذیری فرهنگی در اهمیت ادراک شده موانع مکالمه
۲۱۲	فراتر از ملیت
۲۱۴	متصل کردن تحلیل‌های سطح فردی و فرهنگی موانع مکالمه
۲۱۶	تغییرپذیری میان فرهنگی
۲۱۹	هویت چندفرهنگی

۲۲۴	..... دلالت‌های عملی
۲۲۵	..... نتیجه‌گیری
۲۳۰	..... منابع
۲۳۳	..... یادداشت‌ها
۲۳۷	..... بخش چهارم: تئوری‌های متمرکز بر انطباق در تعال
۲۳۹	..... فصل ششم: نظریه همسازی ارتباطات: یک نگاه به عقب و یک نگاه به جلو
۲۴۱	..... پیش‌زمینه و شالوده کار
	..... طرح‌ها (گزاره‌های) نظریه همسازی گفتار (SAT) و نظریه همسازی ارتباطات (CAT) از نقطه نظر تاریخی
۲۴۴	..... تاریخچه
۲۴۶	..... کارکردهای انطباق
۲۴۹	..... انواع همسازی
۲۵۰	..... همسازی میان‌فردی و میان‌گروهی
۲۵۱	..... پذیرش همسازی
۲۵۵	..... از نظریه همسازی گفتار (SAT) تا نظریه همسازی ارتباطات (CAT)
۲۵۶	..... نکته: اضافه شده توسط تاکرر و همکاران (۱۹۸۲)
۲۵۷	..... مرحله (۲): تئوری همسازی ارتباطات
۲۶۲	..... به سمت مرحله سوم
۲۶۵	..... حوزه نظریه همسازی ارتباطات (CAT)
۲۶۸	..... انطباق (همسازی) روانی
۲۷۰	..... کانون توجه، استراتژی‌های انطباق (همسازی) و رفتار
۲۷۳	..... ویژگی‌ها، ارزیابی‌ها و اهداف آینده
۲۷۵	..... نتیجه‌گیری‌ها و دستورالعمل‌های آتی
۲۷۷	..... نکات قابل توجه
۲۷۷	..... منابع
۲۸۱	..... یادداشت‌ها
	..... فصل هفتم: کاربرد بین‌فرهنگی و میان‌فرهنگی نظریه نقض انتظارات (پیش‌بینی) و نظریه انطباق کنش متقابل بین فردی
۲۸۳	..... مقدمه
۲۸۵	..... نظریه نقض انتظارات (پیش‌بینی) (EVT)
۲۹۱	..... ۱. نقض انتظار
۲۹۱	..... ۲. ظرفیت کنش‌گر (جاذبه)
۲۹۳	..... ۳. رفتار و نقض ظرفیت (تخطی)

۲۹۷	۴. اثرات نقص‌ها .....
۳۰۱	نظریه انطباق کنش متقابل بین فردی (IAT) .....
۳۰۲	اصول کلی .....
۳۰۴	مفاهیم کلیدی .....
۳۰۷	آزمون‌ها و کاربردهای نظریه انطباق کنش بین فردی (IAT) با کنش‌های میان‌فرهنگی و بین‌فرهنگی .....
۳۱۱	خلاصه دو نظریه .....
۳۱۲	منابع .....
۳۱۶	یادداشت‌ها .....
۳۲۱	فصل هشتم: از حاشیه تا مرکز: استفاده از نظریه هم‌فرهنگی در بافت‌های مختلف .....
۳۲۱	نظریه هم‌فرهنگی: کلیات .....
۳۲۴	مفاهیم اصلی ارتباطات هم‌فرهنگی .....
۳۲۴	رویه‌های عملی هم‌فرهنگی .....
۳۲۴	عوامل هم‌فرهنگی .....
۳۲۵	نتیجه مطلوب .....
۳۲۵	هماندسازی .....
۳۲۷	زمینه تجربی .....
۳۲۷	توانایی‌ها .....
۳۲۸	موقعیت و شرایط ضمنی .....
۳۲۸	پاداش‌ها و هزینه‌های مورد ادراک .....
۳۲۹	رویکرد ارتباطی .....
۳۲۹	جهت‌های هم‌فرهنگی .....
۳۳۰	هماندگرایی غیرقاطع .....
۳۳۰	هماندگرایی قاطع .....
۳۳۰	هماندسازی تهاجمی .....
۳۳۱	انطباق غیرقاطع .....
۳۳۱	تطابق قاطع .....
۳۳۱	تطابق تهاجمی .....
۳۳۲	جدایی غیراظهاری .....
۳۳۲	جدایی تدافعی .....
۳۳۳	جدایی تهاجمی .....
۳۳۳	اقدام فعلی درباره تئوری هم‌فرهنگ .....
۳۳۶	نظریه هم‌فرهنگی در یک رویه معنی‌دار .....
۳۳۸	نظریه‌پردازی و تحقیقات حال و آینده .....

۳۳۹	..... تبیین رویه‌های هم‌فرهنگی
۳۴۰	..... همبستگی هم‌فرهنگی
۳۴۲	..... ارتباطات/تعاملات نظری
۳۴۳	..... پیچیدگی‌های هویت هم‌فرهنگی
۳۴۵	..... نتیجه‌گیری
۳۴۶	..... منابع
۳۴۹	..... یادداشت‌ها
۳۵۱	..... بخش پنجم: نظریه‌های متمرکز بر هویت
۳۵۳	..... فصل نهم: نظریه مدیریت هویت: وجهه‌سازی در روابط میان‌فرهنگی (IMT)
۳۵۴	..... گستره نظری
۳۵۵	..... فرضیات نظری و فرانظری
۳۵۹	..... گزاره‌های نظری و شواهد تحقیقاتی
۳۶۵	..... گزاره‌های پیشنهادی با توجه به مراحل مدیریت هویتی
۳۶۹	..... پی‌نوشت‌ها
۳۶۹	..... منابع
۳۷۱	..... یادداشت‌ها
۳۷۳	..... فصل دهم: نظریه مذاکره بر سر هویت: عبور از مرزهای فرهنگی
۳۷۴	..... خانواده و جامعه‌پذیری جنسیتی
۳۷۵	..... جامعه‌پذیری خانواده و الگوهای تعامل
۳۷۶	..... جامعه‌پذیری جنسیتی و الگوهای تعامل
۳۷۸	..... شکل‌گیری هویت فرهنگی - قومی
۳۷۹	..... مفهوم‌پردازی هویت فرهنگی
۳۸۰	..... مفهوم‌پردازی هویت قومی
۳۸۳	..... عضویت درون‌گروهی / برون‌گروهی: عبور از مرز میان‌فرهنگی
۳۸۳	..... نظریه مذاکره بر سر هویت: فرضیات اصلی
۳۸۴	..... مفروضات نظری اصلی
۳۸۷	..... فرض ۱ تا ۳
۳۸۸	..... فرض ۴ و ۵
۳۸۹	..... فرضیه ۶
۳۹۰	..... فرضیه ۷ و ۸
۳۹۴	..... دو مدل توسعه هویت قومی و فرهنگی
۳۹۴	..... گونه‌شناسی هویت قومی و فرهنگی

۱۲ □ نظریه‌پردازی درباره ارتباطات میان‌فرهنگی (جلد اول)

۳۹۶	.....	هویت نژادی قومی: مدل توسعه
۳۹۸	.....	هویت میان‌فرهنگی: مذاکره شایسته
۳۹۹	.....	بخش دانشی هویت
۴۰۰	.....	بخش توجه آگاهانه
۴۰۰	.....	بخش مهارت‌های مذاکره بر سر هویت
۴۰۲	.....	فرآیند مذاکره بر سر هویت: معیارهای توجه آگاهانه
۴۰۳	.....	مذاکره شایسته بر سر هویت: نتایج
۴۰۶	.....	منابع
۴۰۹	.....	یادداشت‌ها
۴۱۱	.....	نمایه

مقدمه مترجم

سال‌های طولانی زندگی در کشورهای مختلف جهان از آسیا، آمریکا، آفریقا و اروپا و ارتباط با افراد گوناگون از ملیت‌های مختلف، اهمیت ارتباطات میان‌فرهنگی را برای من به‌خوبی روشن کرده است. در حقیقت، همین سفر در درون جوامع مختلف باعث گردید که به‌دنبال ارتباطات بین‌المللی و ارتباطات میان‌فرهنگی بروم و مهندسی و سپس رشته فیزیولوژی که تا سطح دکتری در آمریکا به‌دنبال آن رفته بودم را رها کنم و گمشده خود را در علوم اجتماعی و در ارتباطات و از میان ارتباطات در حوزه بین‌المللی و میان‌فرهنگی پیدا کنم. البته بازگشت از آمریکا خود داستانی دارد که با پیروزی انقلاب اسلامی پیوند خورده است که بعد از پیروزی به عشق انقلاب، همه چیز را رها کردم و در تلاش بودم که دین خودم را در سال‌های بعد به اندازه‌ای که در توان دارم نسبت به انقلاب و مردم انقلابی و مؤمن کشورم، ادا کنم.

زندگی در کشورهای مختلف آفریقا که حدود ۸ سال به طول انجامید، مرا بیشتر از گذشته شیفته حوزه ارتباطات کرد و دانستم که شناخت هر چه عمیق‌تر انسان بیش از هر چیز، از طریق ارتباط با انسان به‌دست می‌آید. این ارتباط انسانی است که بیش از فهم فلسفی از ماهیت و وجود انسانی می‌تواند، انسان را با ماهیت و هویت وی آشنا سازد. انگلستان نیز کشور ملیت‌های گوناگون است. در این کشور که حدود یک دهه و نیمی از عمر خودم را در آن گذراندم، با ملیت‌های مختلف آشنایی بیشتر پیدا کردم. فقط به این بسنده می‌کنم که در محل زندگی‌ام که تقریباً در قلب لندن واقع می‌شد، بیش از ۶۰ ملیت و زبان وجود داشت که در حقیقت یک موزائیک اجتماعی را تشکیل

می‌دادند. زندگی در این موزائیک اجتماعی، مرا با بسیاری از فرهنگ‌ها، اخلاق‌ها، رفتارها، دیدگاه‌ها و تعامل‌ها آشنا کرد. کتاب زندگی در آن کشور خود به دانش‌نامه‌ای تبدیل شد که می‌توان هر صفحه از آن را با یک فرهنگ و یک زبان و یک هویت نام‌گذاری کرد.

برای شناخت هر چه بیشتر فرهنگ‌ها و ارتباطات مردم مختلف جهان، معتقد بودم که باید از شناخت دولت‌ها و ساختارها شروع کنم تا سپس بدانم که چه فرهنگ و هویتی در این ساختارها شکل گرفته است. بنابراین، کارشناسی ارشد در رشته روابط بین‌الملل را در دانشگاه ناتینگهام ترنت در انگلستان به پایان رساندم. در این انتخاب جناب آقای پروفیسور علی محمدی نقش اساسی داشتند. استادی که همکاری وی در این زمینه در خاطر من نقش بسته و همیشه قدر دان ایشان هستم.

در همان دانشگاه با پروفیسور جان تاملینسون آشنا شدم و یک سال دانشجوی ایشان بودم. تاملینسون یکی از بزرگ‌ترین صاحب‌نظران و ایده‌پردازان «امپریالیسم فرهنگی» است که کتاب ایشان به همین نام یکی از معروف‌ترین کتاب‌هایی است که در این زمینه تألیف و منتشر شده است. این آشنایی برای من بسیار ارزشمند بود. مطالعات فرهنگی، آشنایی با نظریه‌های مهم فرهنگی، تهیه برخی از مقالات و تعدیلات آن‌ها توسط این استاد بزرگ که با دقت و حوصله انجام می‌گرفت، اخلاق علمی را برای من به‌خوبی ترسیم کرد که چگونه باید دقت علمی را در آموزش مورد توجه قرار داد.

سپس در دانشکده گلدسمیث لندن، وابسته به دانشگاه لندن، که در حوزه ارتباطات یکی از دانشگاه‌های معتبر می‌باشد، دکتری خودم را آغاز کردم. یکی از دلایل مهم انتخاب این دانشکده وجود دو استاد به نام حوزه ارتباطات، یعنی پروفیسور دیوید مورلی و پروفیسور جیمز کارن بود. دکتر مورلی متخصص حوزه مخاطب‌شناسی است و من خیلی مایل بودم ایشان استاد راهنمای دوره دکتری من باشد، اما به دلیل پرکاری ایشان و مسئولیت‌های علمی، استادی را معرفی کردند که بعداً رئیس دانشکده شد، اما این وضعیت در آن دانشکده ادامه نیافت و من به‌دنبال استادی بودم که تخصص عمیق‌تر در حوزه ارتباطات بین‌الملل و میان‌فرهنگی داشته باشد که توفیق حاصل شد دانشجوی سرکار خانم پروفیسور انابل سربرنی استاد بسیار معروف حوزه ارتباطات بین‌الملل در دانشکده جامعه‌شناسی ارتباطات دانشگاه لستر شوم. در اینجا بود که عمق

ارتباطات بین‌الملل و میان‌فرهنگی را درک کردم و عمیقاً به این حوزه وابسته‌تر شدم. استادم، انصافاً هر چه می‌توانست و در توانم بود درس‌هایی در این عرصه به من آموخت که همیشه مورد ستایش من می‌باشد.

با چنین سابقه و تجربه، در دهمین سال بازگشت از خارج از کشور و مشغول شدن در یکی از بهترین و معتبرترین دانشگاه‌های ایران یعنی دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) که آغاز مطالعات میان‌رشته‌ای در کشور با این دانشگاه آغاز گردید و به دانشجویی که مرجع در این زمینه تبدیل شده است، این افتخار را دارم که با داشتن تجربه طولانی در تدریس حوزه‌های ارتباطات بین‌الملل و میان‌فرهنگی، کتابی را ترجمه کنم که یکی از بهترین و معروف‌ترین کتاب‌ها در این زمینه می‌باشد.

کتاب ویلیام گادیکانست یعنی «نظریه‌پردازی درباره ارتباطات میان‌فرهنگی» که در حقیقت با تدوین‌گری وی تهیه و منتشر شده است، شامل ۷ بخش و ۱۸ فصل است که هر فصل مربوط به یک نظریه مهم در حوزه ارتباطات میان‌فرهنگی است که تاکنون بیش از آنچه که در این کتاب مطرح شده است، به‌عنوان نظریه معتبر و مورد تأیید نظریه‌ای معرفی نشده است. علاوه بر ویلیام گادیکانست که تدوین‌گر اصلی کتاب است، ۲۵ اندیشمند با وی در تولید این کتاب همکاری داشته‌اند که گاهی یک نفر و گاهی چند نفر در تولید هر فصل مشارکت داشته‌اند. اما علی‌رغم این تنوع در مشارکت، کتاب از یک نظم و انضباط علمی برخوردار است که می‌توان گفت نتیجه برنامه‌ریزی و ویراستاری علمی ویلیام گادیکانست می‌باشد.

این کتاب، حاصل تحقیقات نظریه‌پردازی است که همگی در این حوزه صاحب‌نام می‌باشند. تلاش گادیکانست نیز این بود که ساختاری کاملاً علمی برای تدوین این مقالات به‌وجود آورد که در همه مقالات مورد توجه بوده است. وی در پیشگفتار خود در اول کتاب به این فرآیند اشاره می‌کند و می‌گوید با طرح سؤالاتی در این زمینه، ساختاری از شیوه نگارش مقالات ایجاد کردم که بتواند نظام خاص علمی را در همه کتاب به‌وجود آورد.

در همین جا باید به یک نکته اشاره کرد که تا اندازه زیادی باعث تأسف و ناراحتی است. حوزه ارتباطات میان‌فرهنگی به‌ویژه به دلیل ماهیت انقلاب اسلامی که ارتباطات با ملل اسلامی و نیز جهان مستضعفان یکی از ارکان و اهداف مهم آن می‌باشد، متأسفانه

تاکنون با بی‌مهری فراوانی روبرو بوده است. این بی‌مهری بیش از آنکه توسط دولتمردان انجام گیرد، توسط اندیشمندان و دانشگاهیان صورت گرفته است.

تاکنون می‌توان گفت که هیچ کتابی در این حوزه نه به‌صورت ترجمه و نه تألیف، منتشر نشده است. واقعیت این است که حتی استادان این حوزه بسیار اندک و می‌توان گفت که انگشت شمار هستند. اینکه چرا این حوزه مهم ارتباطی مغفول واقع شده است، برای من نیز تعجب‌آور است و قابل فهم نیست.

کتاب گادیکانست اگرچه یک کتاب پیشرفته در این حوزه مهم ارتباطی است، اما به دلیل اینکه نظریه‌های مهم این حوزه را مطرح می‌کند، می‌توان با شناخت این نظریه‌ها بسیاری از زمینه‌های مرتبط با آن‌ها را مورد شناسایی و توجه قرار داد که تاکنون ترجمه نگردیده‌اند. بدیهی است در این رابطه باید کتاب‌های دیگری ترجمه شوند که بیشتر جنبه مقدماتی داشته باشند.

بخش‌هایی از کتاب «نظریه‌پردازی درباره ارتباطات میان‌فرهنگی» با همکاری دانشجویان من در دوره دکتری علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی در تهران و برخی دیگر با افراد دیگر و بخش‌هایی نیز مستقلاً ترجمه شده‌اند. آنچه که محصول همکاری دانشجویان بوده به معنای پذیرش کامل آن ترجمه‌ها نبوده و می‌توان گفت که علاوه بر بازنگری و ویراستاری مجدد همه آنچه که انجام شده بود، کتاب در حقیقت مجدداً ترجمه کامل شده است. اما علی‌رغم این واقعیت و به دلیل اینکه تاکنون در کتاب‌های دیگر نیز تلاش کرده‌ام از همه کسانی که به هر نحوی و در هر زمینه کمکی به تولید یک کتاب داشته‌اند، نامی از آن‌ها ببرم، در این کتاب نیز به همین شکل عمل شده است و من از همه آنانکه در این زمینه همکاری کرده‌اند، صمیمانه سپاسگزارم.

لازم به ذکر است که در همه کتاب تلاش شده است که ترجمه یکسانی از مفاهیم اصلی صورت گیرد. اما علی‌رغم این تلاش، به‌نظر رسید که مناسب است در موارد اندکی ترجمه‌های متفاوتی برای برخی از مفاهیم ذکر شود که خواننده با ترجمه‌های مختلف آشنایی لازم پیدا کند (به عنوان مثال: Sojourners: افراد سیار / ساکنین موقت / مهاجران، یا Mindfulness: ذهن آگاهی / تمرکز حواس). این موارد بسیار اندک‌اند و به این دلیل ذکر شده‌اند که تصور نشود یکسانی ترجمه در برخی موارد مورد توجه نبوده است.

از همکاران گرامی خودم در دانشکده معارف اسلامی و فرهنگ و ارتباطات و نیز معاونت محترم پژوهشی دانشگاه امام صادق (علیه السلام) که از ترجمه این کتاب حمایت کردند و در انتشار این کتاب سهیم بودند، کمال سپاسگزاری را دارم.

در حقیقت برکات این کار و همه کارهای مشابه تألیفی و ترجمه‌ای اینجانب متعلق به روح بلند استاد گرانقدر، بنیان‌گذار این دانشگاه و پدر معنوی همه استادان و دانشجویان یعنی حضرت آیت‌الله مهدوی کنی (علیه السلام) می‌باشد که اگر مدیریت، هدایت و زحمات ایشان و استادان و دانشجویان مؤمن و متعهد و سخت‌کوش نبود، اکنون این دانشگاه در این جایگاه رفیع و بلند علمی قرار نداشت.

بدیهی است علی‌رغم همه زحماتی که در ترجمه این کتاب کشیده شده، و تلاش گردیده که یک ترجمه معتبر در این رابطه تقدیم جامعه علمی شود، اما قطعاً نمی‌توان ادعا کرد که هیچ اشکالی در این زمینه دیده نخواهد شد. آنچه که مهم است همکاری اندیشمندان و استادان و علاقمندان برای گوشزد کردن کاستی‌های احتمالی و تلاش در تولید ادبیات بیشتر در این زمینه می‌باشد.

دکتر حسن بشیر

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

پیشگفتار تدوین کتاب

نظریه‌پردازی درباره ارتباطات و فرهنگ پیشرفت‌های فوق‌العاده‌ای در ۲۰ سال گذشته داشته است. وقتی که من دکترای خودم را به اتمام رساندم، هیچ نظریه‌ای درباره ارتباطات میان فرهنگی وجود نداشت.

تلاش‌های اولیه برای نظریه‌پردازی در مورد ارتباطات بین‌فردی بین افرادی از فرهنگ‌های مختلف در جلد اول موضوعی سالنامه بین‌المللی و ارتباطات میان‌فرهنگی منتشر شده توسط سیج صورت گرفته است (جلد ۷ از کتاب Gudykunst, 1983، فصل اول این کتاب برای دیدن منابع ملاحظه شود).

در آن زمان که جلد دوم سالنامه در نظریه منتشر شد (جلد ۱۲: Kim & Gudykunst, 1988)، نظریه‌پردازی در پیچیدگی و ظرافت افزایش یافته بود و تئوری‌هایی وجود داشتند که براساس پژوهش‌های متعدد انجام گرفته بودند.

زمانی که جلدهای اخیر از سالنامه در نظریه منتشر شد، جهش دیگری در کیفیت نظریه‌پردازی صورت گرفت (جلد ۱۹: Wiseman, 1995).

پس از انتشار آخرین جلد سالنامه که در نظریه‌پردازی متمرکز شده است، و وجود نیاز به انتشار یک جلد برای پرداختن به این پیشرفت، پیشرفت‌های گسترده‌ای در نظریه‌پردازی صورت گرفته بود.

من، بنابراین، از نظریه‌پردازانی که نظریه‌های آنان بیشترین ارجاعات را داشتند درخواست کردم که در تدوین این کتاب مساعدت نمایند (فصل اول شامل یک بررسی کلی از نسخه‌های قبلی این نظریه‌ها و نیز نظریه‌های دیگری است که در این کتاب

آورده نشده‌اند).

- من از نظریه‌پردازان خواستم که به یک مجموعه از سؤالات رایج پاسخ بدهند.
۱. چه چیزی شما را در توسعه نظریه خود علاقه‌مند کرده است؟
  ۲. قلمرو نظریه شما چیست؟ چه چیزی برای توصیف یا توضیح آن طراحی شده است؟
  ۳. مفروضات فرانظری و فرضیات نظری زیربنایی نظریه شما (از جمله مفروضات در مورد ارتباطات و فرهنگ) چه هستند؟
  ۴. چگونه شما نظریه خود را توسعه داده‌اید (به‌عنوان مثال، یک دید کلی تاریخی از توسعه این تئوری).
  ۵. قضایای نظری مربوط به نظریه چه می‌باشند؟
  ۶. چه پژوهش‌هایی برای آزمایش نظریه صورت گرفته‌اند؟
  ۷. نظریه شما چگونه می‌تواند کاربردی باشد (به‌عنوان مثال، به‌منظور بهبود اثربخشی ارتباطات)؟
- اکثر نویسندگان تا اندازه‌ای به این پرسش‌ها در فصل‌های مربوط به خود پاسخ داده‌اند. روش‌های مختلفی برای ترکیب فرهنگ در نظریه‌های ارتباطات وجود دارد. نخست، فرهنگ را می‌توان با فرآیند ارتباطات در نظریه‌های ارتباطات (به‌عنوان مثال، Applegate and Sypher, 1983, 1988)، و فرهنگ را در نظریه سازه‌گرا (Cronen, Chen, and Pearce, 1988) و نیز فرهنگ را در نظریه مدیریت هماهنگ معنا ادغام نمود (نگاه کنید به فصل مربوط به پییرس در همین کتاب، ارتباطات فرهنگی، و نیز فیلیپسن، کوتو و کاواروبیا^۱ در این فصل از کتاب). به عبارت دیگر، فرهنگ به ارتباطات درون نظریه مرتبط می‌باشد.
- دوم**، نظریه‌ها می‌توانند به‌گونه‌ای طراحی شوند که توصیف‌کننده یا توضیح‌دهنده این باشند که چگونه ارتباطات در فرهنگ‌های مختلف، متفاوت می‌باشند (نگاه کنید به: فصل کیم درباره نظریه محدودیت مکالمه، و فصل تینگ تومی درباره نظریه چهره - مذاکره).
- سوم**، نظریه می‌تواند به‌گونه‌ای تولید شود که توصیف‌کننده یا توضیح‌دهنده ارتباطات میان مردم از فرهنگ‌های مختلف باشد.